

Immram curaig Maile Duin: Máel Dúinin veneen merimatka

Alexandra Bergholm

Immram curaig Maile Duin -nimellä tunnettu proosamuotoinen kertomus on säilynyt osittain neljässä keskiaikaisessa käsikirjoituksessa. Näistä vanhin, *Lebor na hUidre*, on peräisin 1100-luvulta ja kolme muuta (*Yellow Book of Lecan*, *Harleian MS 5280* sekä *Egerton 1782*) 1300–1500-luvuilta. Kertomuksen muinasiirinkielen alkuperäisversio on kielellisin perustein ajoitettu noin 800-luvulle, mutta myöhemmistä versioista yksikään ei vastaa täysin alkuperäistä (Van Hamel 1941, 24; Carney 2000 [1963], 49).¹

Immram curaig Maile Duin on yksi monista varhaisirlantilaisen kertomusperinteen teksteistä, joiden keskeisenä juoniaihelmana on yliluonnollisia elementtejä sisältävä tuonpuoleisen saarille suuntautuva merimatka. Kertomuksen nimessä esiintyvä iirin kielen sana *im(m)ram* tarkoittaa kirjaimellisesti ’ympäriinsä sou-telua’. Vaikka tämä teema erottaa pääsääntöisesti *immrama*-tekstit muista tuonpuoleiseen tai muuten tuntemattomaan tehtävistä matkoista (*echtrae*, *loinges*), rajanveto näiden välillä ei ollut keskiajalla täysin selkeä. Esimerkiksi kahdessa säilyneessä tarinalistassa *echtrae* esiintyy omana kategorianaan, mutta *immrama*-ryhmään on listattu kuuluvaksi kolme *immram*- ja neljä *loinges*-nimellä tunnettua kertomusta (Mac Cana 1980, 43, 45, 53). Yksi varhaisimmista *immram*-kertomuksista, *Immram Brain maic Febail*, joka varsinaisen merimatkan sijaan keskittyy tuonpuoleisen maailman yksityiskohtaiseen kuvaukseen, ei ole lainkaan mukana osana *immrama*-ryhmää, mutta esiintyy sen sijaan toisessa näistä listoista nimellä *Echtra Brain*.²

Immrama-kertomukset muistuttavat rakenteellisesti ja sisällöllisesti hyvin läheisesti toisiaan. Samankaltaisena toistuvan kehyskertomuksen ympärillä yksittäiset motiivit ja episodit voivat kuitenkin vaihdella paljonkin (esim. Ni Bhrolcháin 2009, 87)³. Siinä missä *Immram Maile Duinin* päähenkilö lähtee kumppaneineen merelle etsimään isänsä surmaajia, ja päättyy matkallaan vierailemaan yli kolmellakymmenellä saarella ennen määränpäänsä saavuttamista, *Immram Snégdusa ocus Maic Riaglassa* merimatkan tekee kaksi Columban luostariyhteisöön kuuluvaa munkkia, joiden pyhiinvaellus johdattaa heidät kahdeksan saaren kautta luvattuun maahan (*Tír Tairngire*). Myöhemmässä *Immram Ua Corrassa* päähenkilöinä ovat

1 Proosaversioon lisäksi kertomus on säilynyt myös runomuotoisena kahdessa näistä käsikirjoituksista (YBL ja Harleian).

2 *Immraman* ja *echtraen* eroista ks. lisää esim. Dumville 1976.

3 Hyvän johdatuksen tähän kertomusgenreen tarjoaa Wooding 2000.

puolestaan Úi Corran veljekset, joiden täytyy sovittaa syntinsä jättämällä kotinsa ja lähtemällä merelle. Veljesten seikkailu päättyy lopulta Espanjaan, josta heidän maineensa kiirii edelleen aina Roomaan asti (Van Hamel 1941; Stokes 1888, 1893).

Imram curaig Maile Duinia on ajoittain luonnehdittu maalliseksi meriseikkailuksi erotuksena muista vastaavista kertomuksista, joissa matka itsessään on mahdollista nähdä eräänlaisena kristillisen kilvoittelun vertauskuvana. Tunnetuin tämän kaltainen tarina on pyhimys Brendanin ja hänen seurueensa merimatkaa kuvaava *Navigatio Sancti Brendani*, joka keskiajan kuluessa muodostui oman aikansa kansainväliseksi bestselleriksi. Tutkijat ovat olleet erimielisiä siitä, missä määrin yhtymäkohdat *Imram curaig Maile Duinin* ja *Navigatio Sancti Brendani* välillä ovat suoran lainautumisen tulosta. Verrattaessa näitä kahta kertomusta keskenään on joka tapauksessa selvää, että kristillinen orientaatio ja liturgisen kirkkovuoden ympärille rytmittyvä syklinen rakenne eivät ole *Imram curaig Maile Duinin* juonirakenteen kannalta yhtä keskeisiä elementtejä kuin *Navigatio*ssa (ks. esim. Ritari 2016, 95–143; Hillers 1993; Strijbosch 2000).

Merimatka yhtäältä rangaistuksena tai katumusharjoituksena ja toisaalta pyhiinvaelluksena on teema, joka perustuu myös historialliseen todellisuuteen. Varhais-irlantilaisista lakiteksteistä esimerkiksi *Cáin Adamnáin* mainitsee merelle lähettämisen rangaistuksena, jolla erityisesti naiset voivat sovittaa rikkomuksensa kuolemanrangaistuksen sijaan. Myös muissa lähteissä kyseistä rangaistusta pidetään sopivana kaikkein vakavimpien rikosten kuten suvunsurman (*fingal*) ja petoksen tapauksessa. Veneessä ilman airoja, ruokaa tai juomaa ajelehtivien yksilöiden katsottiin olevan täysin Jumalan armoilla, ja siten myös heidän mahdollinen selviämisensä osoitti, että Jumala oli katsonut rikoksen sovitetuksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut, että he olisivat rangaistuksensa jälkeen voineet palata normaalisti takaisin oman yhteisönsä jäseniksi, sillä koettelemuksen jälkeenkin rangaistuksen kärsinyt oli yhteisössään ulkopuolinen ja lainsuojaton. Vapaaehtoisesti kotinsa jättäneen matkalaisen kohdalla sen sijaan tilanne oli täysin toinen: merellä tai muilla tavoin toteutettu *peregrinatio* oli askeettisen harjoituksen muoto, jolle omistautuneita 'Jumalan maanpakolaisia' (*deorad Dé*) pidettiin lain ja yhteisön silmissä suuressa arvossa. (Thrall 2000 [1923]; Byrne 1976; Charles-Edwards 2000 [1976].)

Tämä käänös perustuu A. G. van Hamelin vuonna 1941 julkaistuun editioon, jonka teksti seuraa pääosin Yellow Book of Lecanissa säilynyttä versiota. Van Hamelin edition lisäksi tukena on käytetty myös Whitley Stokesin vuonna 1888–89 laatimaa editiota ja englanninkielistä käännöstä, jonka pohjana on *Lebor na hUidren* teksti. Kertomuksen juonen kannalta olennaisimmat erot eri versioiden välillä on merkitty alaviitteisiin.

Kirjallisuus

- Byrne, M. E. 1932. 'On the Punishment of Sending Adrift', *Ériu* 11, 97–102.
- Carney, J. 2000 [1963]. 'Review of Navigatio Sancti Brendani Abbatis'. In J. Wooding (ed) *The Otherworld Voyage in Early Irish Literature*. Dublin: Four Courts Press, 42–51.
- Charles-Edwards, T. 2000 [1976]. 'The Social Background to Irish Peregrinatio'. In J. Wooding (ed) *The Otherworld Voyage in Early Irish Literature*. Dublin: Four Courts Press, 94–108.
- Dumville, D. N. 1976. 'Echtrae and immram: Some Problems of Definition'. *Ériu* 27, 73–94.
- Hillers, B. 1993. 'Voyages between Heaven and Hell: Navigating the Early Irish Immram Tales'. *Proceedings of the Harvard Celtic Colloquium* 13, 66–81.
- Mac Cana, P. 1980. *The Learned Tales of Medieval Ireland*. Dublin: DIAS.
- Ní Bhrolcáin, M. 2009. *An Introduction to Early Irish Literature*. Dublin: Four Courts Press.
- Ritari, K. 2016. *Pilgrimage to Heaven. Eschatology and Monastic Spirituality in Early Medieval Ireland*. Turnhout: Brepols.
- Stokes, W. 1888. 'The voyage of Snedgus and Mac Riagla'. *Revue Celtique* 9, 14–25.
- Stokes, W. 1888–89. 'The Voyage of Mael Duin [part 1]'. *Revue Celtique* 9 (1888), 447–495; 'The Voyage of Mael Duin [part 2]'. *Revue Celtique* 10 (1889), 50–95.
- Stokes, W. 1893. 'The voyage of the Huí Corra'. *Revue Celtique* 14, 22–69.
- Van Hamel, A. G. 1941. *Immrama*. Mediaeval and Modern Irish Series 10, Dublin: DIAS.
- Wooding, J. 2000. 'Introduction'. In J. Wooding (ed) *The Otherworld Voyage in Early Irish Literature*. Dublin: Four Courts Press, xi–xxviii.

Máel Dúinin veneen merimatka

Kolme vuotta ja seitsemän kuukautta hän seikkaili merellä.

Máel Dúin oli Aranin Eoganachtin sukua. Hänen isänsä oli Ailill Ochair Ága. Hän oli väkevä mies ja urhea sankari, ja oman sukunsa päämies. Hänen äitinsä oli nuori nunna ja nunnien kirkon johtajatar⁴. Hän sai alkunsa seuraavalla tavalla.

Eoganachtin kuningas lähti ryöstelyretkelle vieraille maille, ja Ailill Ochair Ága oli hänen mukanaan. He riisuivat hevosensa valjaista ja leiriytyivät kukkulalle. Lähellä tätä aukeaa oli nunnien kirkko (eli Kildare). Keskiyön koittaessa, kun kaikki liikehdintä leirissä oli lakannut, Ailill meni kirkkoon samaan aikaan kun johtajatar oli tullut soittamaan kirkon kelloa yörukouksen merkiksi. Ailill kävi hänen päälleen, tarttui häntä kädestä, kaatoi hänet maahan ja yhtyi hänen kanssaan. Nainen sanoi hänelle: ”Tekomme on onneton, sillä nyt on minun aikani tulla raskaaksi. Mistä suvusta tulet, oi soturi, ja mikä on nimesi?” Soturi vastasi: ”Nimeni on Ailill Ochair Ága,

4 *banairchinnech*: DIL 'woman head, leader, superior'. Englanniksi termi olisi *mother superior*, joka suomeksi käännetään useimmiten abbedissaksi. Kirkon hierarkiassa hän on kuitenkin abbedissan alapuolella. Sana prioritar ei ole yleinen.

ja olen Aranin Eoganachtin sukua.” Kun kuningas oli ryöstänyt saaliinsa ja ottanut panttivankinsa, hän lähti takaisin omaan maahansa, ja Ailill seurasi häntä. Vähän myöhemmin, kun Ailill oli saapunut takaisin omiensa pariin, joukko lainsuojattomia Leix’stä surmasi hänet ja poltti hänet kirkossa, joka tunnetaan nimellä Dubcluain.

Yhdeksän kuukauden jälkeen nainen synnytti pojan ja antoi hänelle nimen, Máel Dúin. Hän toi pojan salaa naisystävälleen, eli kuninkaan kuningattarelle, ja hän kasvatti hänet ja sanoi olevansa hänen äitinsä. Sama kasvattiäiti kasvatti hänet ja kuninkaan kolme poikaa, samassa sylissä, samalla rinnalla ja samalla polvella. Niin hurmaava oli tämä poika, ettei ketään hänen vertaistaan ulkonäöltään, muodoltaan tai teoiltaan ollut koskaan nähty. Hän varttui, kunnes tuli nuorukaiseksi ja oli valmis tarttumaan aseisiin. Hän oli loistava, ylpeä ja leikkisä, ja päihitti toverinsa kaikissa kisailuissa, pallon heitosta juoksuun ja hyppeleyn, ampumisesta kivien heittelyyn ja hevosten ohjastukseen. Todellakin hän oli voittoisa kaikissa näissä toimissa.

Eräänä päivänä yksi poikajoukon ylimielisistä nuorukaisista alkoi kadehtia häntä ja sanoi vihaisena ja kiivastuneena: ”Sinä, Máel Duín, jonka perhettä ja sukua kukaan ei tunne, ja josta kukaan ei tiedä minkä koiran jätöksiin kuulut,⁵ voitat meidät kaikissa mitteloissa, olipa se sitten maalla tai vedessä tai pelilaudalla.” Máel Dúin meni hiljaiseksi, koska tähän asti hän oli olettanut olevansa kuninkaan ja kuningattaren poika. Hän sanoi kasvattiäidilleen, ettei aikonut syödä enkä juoda ennen kuin hän kertoisi, keitä hänen isänsä ja äitinsä olivat. ”Mutta poikani”, sanoi kasvattiäiti, ”miksi kyselet heidän peräänsä? Älä usko niiden ylimielisten nuorukaisten sanoja. Minä olen äitisi,” hän sanoi, ”ja kuningas on isäsi, eikä kenelläkään maailmassa ole enempää rakkautta kuin minulla sinua kohtaan.” ”Näin voi olla,” sanoi hän, ”mutta se ei estä minua saamasta selville keitä vanhempani ovat.” Sitten hänen kasvattiäitinsä meni hänen kanssaan ja toi hänet äitinsä luo, ja pyysi häntä paljastamaan hänen oikean isänsä hänelle.

”Se, mitä teet, on hölmöä,” sanoi hän, ”sillä vaikka tietäisit, kuka isäsi on, hänestä ei ole sinulle iloa, sillä hän on ollut kuollut jo hyvän tovin.” ”Minulle on parempi tietää kaikesta huolimatta,” sanoi hän. Sitten hänen äitinsä kertoi hänelle totuuden. ”Ailill Ochair Ága on sinun isäsi,” sanoi hän, ”Aranin Eoganachtin sukua.” Tämän jälkeen hän lähti kasvattelijänsä kanssa isänsä maahan ja oman sukunsa pariin, ja he olivat rakastettuja nuorukaisia siellä. Hänen sukunsa iloitsi heistä ja rohkaisi häntä suuresti.

Kerran myöhemmin joukko nuorukaisia oli heittelemässä kiviä Dubcluainin kirkon hautuumaalla. Máel Dúin astui jalallaan kirkon hiiltyneisiin raunioihin ja heitteli kiviä niiden yli. Muuan kirkon yhteisöön kuuluva ilkeämielinen mies,

5 *nád fess cia cú rot cach for otrach*: DIL:n mukaan ilmaisua käytetään viittaamaan henkilön epäselvään syntyperään. Tässä on pyritty mahdollisimman sanatarkaan muotoiluun, jotta ilmaisun loukkaava sävy välittyisi käännöksestä.

Briccne nimeltään,⁶ sanoi Máel Dúinille: ”Olisi parempi kostaa sen miehen puolesta, joka poltettiin kuoliaaksi täällä kuin heitellä kiviä hänen palaneiden luidensa yllä.” ”Kuka se oli?” kysyi Máel Dúin. ”Ailill,” sanoi hän, ”sinun isäsi.” ”Kuka hänet surmasi?” kysyi Máel Dúin. Briccne vastasi: ”Leix’n lainsuojattomat, ja he tappoivat hänet tähän paikkaan.”

Máel Dúin laittoi pois kiven, jota oli heittämässä, puki viittansa ja sotisopansa ylleen ja oli murheellinen. Hän kysyi miten löytäisi tiensä Leix’hin, ja opastajat kertoivat hänelle, että ainoa tapa päästä sinne oli meriteitse.

Tämän jälkeen hän meni Corcomroen alueelle pyytämään onnea ja hyviä enteitä druidilta, joka asui siellä, jotta hän voisi alkaa rakentaa venettä (druidin nimi oli Nuca ja hänen mukaansa Boirenn Nuca on saanut nimensä). Druidi kertoi hänelle, minä päivänä hänen tulisi aloittaa veneen rakentaminen ja kuinka monta miehistön jäsentä hänen tulisi ottaa mukaan, eli seitsemäntoista, tai kuusikymmentä kuten toiset sanovat. Ja hän sanoi, ettei yhtään suurempaa tai pienempää lukumäärää saisi tulla, ja kertoi lisäksi minä päivänä heidän pitäisi lähteä merelle.

Hän rakensi veneen kolminkertaisesta nahasta ja kaikki, jotka olivat lähdössä hänen mukaansa, olivat valmiina. Heidän joukossaan olivat myös Germán ja Diurán Riimittelijä.

He lähtivät merelle sinä päivänä, jolloin druidi oli kehottanut heitä lähtemään. Kun he olivat vähän matkan päässä rannasta ja olivat nostaneet purjeet, hänen kolme kasvattiveljeään, kasvatti-isänsä ja -äitinsä kolme poikaa, tulivat satamaan ja he huusivat heitä palaamaan maihin, jotta pääsisivät mukaan. ”Menkää kotiin, sillä vaikka palaisimme maihin,” sanoi Máel Dúin, ”en voi ottaa mukaani enempää kuin [veneessä] jo on.” ”Seuraamme sinua mereen ja hukumme sinne, jos et tule noutamaan meitä.” Sitten he kaikki kolme heittäytyivät veteen ja alkoivat uida kauas rannasta. Kun Máel Dúin näki tämän, hän kääntyi heitä kohti, jotta he eivät hukkuisi, ja nosti heidät veneeseen.

1. Sinä päivänä he soutivat iltaan asti ja koko seuraavan päivän illan aina keskiyöhön, kunnes he löysivät kaksi pientä karua saarta ja siellä kaksi linnoitusta, joista kuului mekastusta ja päihtyneiden satureiden ääniä. Yksi [näistä] miehistä sanoi toverilleen: ”Pysy kaukana minusta,” hän sanoi, ”minä olen parempi soturi kuin sinä, sillä minä tapoin Ailill Ochair Ágan ja poltin Dubcluainin hänen päälleen ilman mitään pahoja seuraamuksia hänen sukunsa puolesta, ja sinä et ole koskaan tehnyt mitään vastaavaa.” ”Voitto on meidän,” sanoivat Germán ja Diurán Riimittelijä. ”Jumala on johdattanut meidät suoraan tänne ja ohjannut venettämme. Menkäämme ja tuhotkaamme nuo kaksi linnoitusta, sillä Jumala on paljastanut vihollistemme olevan siellä.”

6 *Fer nemhenthach ... Briccne a ainm*: lit. ’myrkkykielinen mies nimeltään Briccne’. Nimi on viittaus Ulsterin syklin teksteissä esiintyvään trickster-hahmoon Bricriuun, josta käytetään vastaavasti epiteettiä Nemhthenga, ’poison-tongue’.

Kun he olivat lausuneet nämä sanat, voimakas tuuli tarttui heihin, ja se kuljetti heitä kauas merelle aamuun asti. Vielä aamun jälkeenkään he eivät nähneet maata tai rantaa, eivätkä tienneet mihin suuntaan menisivät. Silloin Máel Dúin sanoi: ”Jättäkää vene ajelehtimaan ilman soutamista. Mihin ikinä suuntaan Jumala haluaa meidät kuljettaa, kuljettakoon.”

Sitten he ajelehtivat suurelle aavalle merelle ja Máel Dúin sanoi myöhemmin kasvattiveljilleen: ”Te aiheutitte tämän heittäytymällä veneeseen, vastoin näkijän ja druidin ohjeita, joka sanoi, ettemme saisi ottaa mukaan enempää kuin sen lukumäärän, joka meitä oli ennen teitä.” Heillä ei ollut muuta vastausta kuin olla vähän aikaa vaiti.

2. Meni kolme päivää ja kolme yötä, eivätkä he löytäneet maata tai rantaa. Kolmannen päivän aamuna he kuulivat äänen tulevan heitä kohti koillisesta. ”Tuo on rantaan lyövän aallon ääni,” sanoi Germán. Päivän valjettua he lähtivät kohti rantaa. Kun he olivat arpomassa kuka heistä menisi maihin, valtava parvi muurahaisia, joista jokainen oli vasikan kokoinen, tuli rannassa heitä kohti ja aina mereen asti. Muurahaiset halusivat syödä miehistön jäsenet ja heidän veneensä, joten he pakenivat. Kolme päivää ja kolme yötä he viettivät näkemättä maata tai rantaa.

3. Kolmannen päivän aamuna he kuulivat aallon lyövän rantaan ja päivän koittaessa he näkivät valtavan ja korkean saaren, jota ympäröivät tasanteet. Toinen toistaan alempana olevilla tasanteilla oli puiden rivistöjä ja jokaisessa puussa suuria lintuja. He keskustelivat kuka heistä menisi tutkimaan saarta ja selvittämään, olivatko linnut kesyjä. ”Minä menen,” sanoi Máel Dúin. Hän meni ja tutki saaren varovasti, eikä siellä ollut mitään pahaa. He söivät itsensä kylläisiksi linnuista ja toivat osan mukanaan veneeseen.

4. Kolme päivää ja kolme yötä he olivat merellä. Neljännen päivän aamuna he näkivät toisen suuren saaren. Sen maaperä oli hiekkainen. Kun he tulivat tämän saaren rantaan, he näkivät hevosenkaltaisen pedon. Sillä oli koiran jalat ja kovat, terävät kynnet, ja se oli hyvin ilahtunut nähdessään heidät. Se hyppelehti heidän edessään, sillä se halusi syödä heidät ja heidän veneensä. ”Hän ei ole murheellinen nähdessään meidät,” sanoi Máel Dúin, ”lähtekäämme pois tältä saarelta.” Näin he tekivät ja kun peto näki heidän poistuvan, se meni rantaan ja alkoi kaivaa maata terävillä kynsilään. Se heitteli heitä [hiekkalla], eivätkä he uskoneet pääsevänsä pakoon.

5. He soutivat kauas ja näkivät suuren alavamaastaisen saaren edessään. Huono arpa lankesi Germánille ja hänen täytyi mennä tutkimaan saarta. ”Menkäämme yhdessä,” sanoi Diurán Riimittelijä, ”sinä tulet kanssani sitten toisella kertaa, kun huono arpa osuu minun kohdalleni.” He menivät saarelle. Se oli suurikokoinen ja leveä, ja he näkivät sen keskellä suuren ja pitkän viheriön, jossa oli valtavia hevosen kavioiden jälkiä. Jokainen kavionjälki oli laivan purjeen kokoinen. He näkivät myös pähkinänkuoria, jotka olivat kuin juoma-astioita, sekä jälkiä väkijoukon mellostuksesta. He olivat peloissaan näkemästään ja kutsuivat muita katsomaan, mitä

he olivat nähneet. Kaikki olivat peloissaan näkemästään ja he menivät pikaisesti takaisin veneeseen. Kun he olivat vähän matkan päässä maasta, he näkivät suuren väkijoukon tulevan rantaan ja aloittavan hevostokinan viherillä. Jokainen hevonen oli tuulta nopeampi, ja väkijoukko metelöi ja huusi äänekkäästi. Máel Dúin kuuli raippon äänen kantautuvan kisasta ja hän kuuli myös, mitä [kisaajat] sanoivat toinen toisilleen: ”Tuokaa harmaa hevonen!” ”Aja tumma hevonen tuonne!” ”Tuokaa valkoinen hevonen!” ”Minun hevoseni on nopeampi!” ”Minun hevoseni hyppää paremmin!” Kun he kuulivat nämä sanat, he pakenivat kaikilla voimillaan, sillä he olivat varmoja, että he olivat todistaneet paholaisten kokoontumista.

6. Seitsemän päivää he soutivat ympäriinsä nälkiintyneinä ja janoissaan, kunnes he löysivät suuren ja korkean saaren ja sen rannassa suuren talon. Sen yksi ovi aukesi saaren aukealle ja toinen aukesi mereen, ja tämän toisen oven edessä oli kivinen suoja. Suojassa oli aukko, jonka läpi meren aallot heittivät lohia suoraan talon sisälle. He menivät sisälle taloon, eikä siellä ollut ketään. He näkivät koristellun vuoteen, joka oli tarkoitettu vain talon isännälle, sekä vuoteita aina kolmen hänen taloutensa jäsenen jaettavaksi. Jokaisen vuoteen edessä oli ruokaa kolmelle, ja lasinen astia täynnä juomaa, ja lasinen kuppi jokaiselle astialle. He söivät ja joivat kyllikseen, ja kiittivät kaikkivaltiasta Jumalaa, joka oli päästänyt heidät nälästä.

7. Kun he olivat lähteneet tältä saarelta, he soutivat ympäriinsä kauan, ilman ruokaa ja nälissään, kunnes he löysivät saaren, jota ympäröi joka puolelta suuri kallio ja jonka keskellä oli pitkä ja kapea metsä. Sen pituus ja kapeus oli valtava. Tullessaan sen luokse Máel Dúin otti ohi mennessään metsästä oksan käteensä. Kolme päivää ja kolme yötä oksa oli hänen kädessään veneen purjehtiessa kallion vierellä, ja kolmantena päivänä he huomasivat oksan päässä kolmen omenan ryp-pään. Jokainen näistä omenista riitti heille neljäksikymmeneksi päiväksi.

8. Tämän jälkeen he löysivät toisen saaren, jonka ympärillä oli kivinen muuri. Kun he lähestyivät sitä, valtava peto hyppäsi esiin ja alkoi juosta ympäri saarta. Máel Dúinin mielestä se oli tuulta nopeampi. Peto meni saaren korkeimmalle kohdalle ja teki siellä ’suoristumistempun’,⁷ eli sen pää oli alaspäin ja jalat ylöspäin. Ja näin sillä oli tapana tehdä: se kääntyi nahoissaan siten, että sen luut ja lihat kääntyivät, mutta nahka pysyi paikoillaan. Tai toisella kertaa sen nahka kääntyi kuin myllyssä, mutta luut ja lihat pysyivät paikoillaan. Kun se oli ollut kauan aikaa näin, se hyppäsi jälleen ylös ja alkoi juosta ympäri saarta kuten aiemmin. Sitten se meni takaisin samaan paikkaan, ja tällä kertaa puolet sen nahasta pysyi paikoillaan toisen puolen kääntyessä kuin myllynkivi. Näin se siis tapasi tehdä mennessään ympäri saarta. Máel Dúin miehistöineen pakeni kaikilla voimillaan, ja kun peto näki heidän pakenevan, se tuli rantaan ottaakseen heidät kiinni ja alkoi heitellä ja

7 *dirgis creit and*: Vastaava temppu mainitaan yhtenä Cú Chulainnin monista taidoista Táin Bó Cúailngessa (LU II. 1714–19).

paiskoa rannan kiviä heidän peräänsä. Yksi kivistä osui veneeseen lävistäen Máel Dúinin kilven ja se juuttui veneen köliin.

9. Pian tämän jälkeen he löysivät toisen korkean saaren, joka oli viehättävä, ja siellä oli hevosenkaltaisia suuria eläimiä. Jokainen niistä otti palan toisen kyljestä ja veisen mukanaan nahkoineen ja lihoineen, niin että maa oli täysin virtaavan veren kastelema. Niinpä he lähtivät saarelta pikaisesti, päättömästi, kiirehtien, murheissaan, valittaen ja heikkoina; ja he eivät tienneet, mistä voisivat löytää apua, tai rantaa tai maata.

10. Sitten he tulivat toiselle suurelle saarelle, oltuaan kovin väsyneitä, nälissään ja janoissaan, murheissaan ja valittavia, ja menetettyään kaiken toivon, että voisivat löytää apua. Saarella oli lukuisia puita, jotka notkuivat hedelmistä; niissä kasvoi kultaisia omenoita. Puiden alla oli punaisia siankaltaisia jäniksiä. Niillä oli tapana mennä puiden luo ja potkaista niitä takajaloillaan niin, että omenat putosivat maahan ja ne voivat syödä niitä. Aamusta auringonlaskuun ne tekivät näin. Auringonlaskusta aamuun ne eivät näyttäytyneet, vaan pysyivät koloissaan maan alla. Saaren ympärillä meren aalloilla uiskenteli lintuja. Keskiyöstä iltapäivään ne uivat kauemmas ja kauemmas saaresta. Iltapäivästä iltarukouksen aikaan⁸ ne tulivat lähemmäs ja lähemmäs, kunnes saapuivat takaisin saarelle auringonlaskun jälkeen ja riipivät kaikki omenat puista ja söivät ne.

”Menkäämme,” sanoi Máel Dúin, ”saarelle, jossa linnut ovat. Se ei voi olla vaikeampaa meille kuin mitä se on linnuille.” Yksi heistä meni tutkimaan saarta. Hän huusi toisen miehen luokseen rantaan. Maa heidän jalkojensa alla oli kuuma, eivätkä he voineet jäädä sinne kuumuuden takia, sillä se oli tulinen maa ja pedot maan alla lämmittivät maan kamaraa yläpuolellaan. Ensimmäisenä päivänä he toivat muutamia omenoita mukanaan ja söivät niitä veneessä. Aamun koittaessa linnut lähtivät merelle ja tuliset pedot nostivat päänsä esiin koloistaan ja söivät omenoita auringonlaskuun asti. Kun ne palasivat koloihinsa, linnut tulivat ja alkoivat syödä omenoita. Silloin Máel Dúin miehistöineen meni ja keräsi yön aikana kaikki omenat. He täyttivät veneensä omenoilla ja ne pitivät nälän ja janon loitolla, ja he jatkoivat välittömästi matkaansa merelle.

11. Kun kaikki omenat oli syöty, ja he olivat hyvin nälissään ja janoissaan ja lähes kuoleman kielissä, ja heidän suunsa ja nenänsä olivat täynnä meren löyhkää, he näkivät pienehkön saaren ja siellä linnoituksen. Sen ympärillä oli valkea korkea muuri, joka oli kuin se olisi rakennettu kalkkikivestä tai ikään kuin se olisi ollut yhtä yhtenäistä kalliota. Se oli korkea, mutta ei aivan yltänyt taivaan pilviin. Linnoitus oli avoin ja muurin vierellä oli lumenvälkeitä taloja. He menivät sisälle suurimpaan taloon, eivätkä nähneet siellä ketään paitsi pienen kissan, joka leikki nel-

8 *Ó matain co nónai...Ó nónai immorro co fescor*: Ajan ilmauksissa viitataan varhaista luostarielämää rytmittäneisiin kanonisiin rukoushetkiin, joista *matutina* eli yörukous alkoi keskiyöllä, *nóna* eli yhdeksäs hetki kello kolmelta iltapäivällä ja *vesper* eli iltarukous auringonlaskuun aikaan.

jän kivipilarin päällä keskellä taloa. Se hyppi yhdeltä pilarilta toiselle. Se katsahti miehiin, mutta ei keskeyttänyt leikkiään. Sitten he näkivät seinällä kolme rivistöä, jotka ympäröivät taloa yhdeltä ovenpieleltä toiselle. Ensimmäisessä rivistössä oli kultaisia ja hopeisia rintakoruja, joiden neulat olivat kiinni seinässä. Toisessa rivistössä oli suuria kultaisia ja hopeisia kaularenkaita, jotka olivat kuin tynnyrin vanteita, ja kolmannessa rivistössä suuria miekkoja, joiden kahvat olivat kultaa ja hopeaa. Talon huoneet olivat täynnä valkeita petivaatteita ja loistavia asusteita.

Sitten he näkivät paistetun härän ja savustetun siankyljen keskellä taloa sekä valtavia astioita täynnä juomaa. ”Onko nämä jätetty meitä varten?” Máel Dúin kysyi kissalta. Se vilkaisi häntä ja jatkoi leikkimistään. Silloin Máel Dúin oivalsi, että illallinen oli jätetty heille. He joivat ja söivät ja nukkuivat, ja laittoivat yli jääneen juoman [pienempiin] astioihin ja pakkasivat ruoan tähteet. Kun he olivat valmiita lähtemään, yksi kolmesta kasvattiveljestä kysyi Máel Dúinilta: ”Otanko mukaa-ni yhden noista kaularenkaista?” ”Älä ota,” vastasi Máel Dúin, ”tämä talo ei ole vailla vartijaa.” Hän otti sen tästä huolimatta ja toi sen piha-alueen keskelle. Kissa seurasi heitä ja hyppäsi hänen lävitseen kuin tulinen nuoli ja poltti hänet tuhaksi. Tämän jälkeen se meni takaisin pilarin päälle. Máel Dúin rauhoitteli kissaa sanoil-laan ja laittoi kaularenkaan takaisin paikoilleen. Hän siivosi tuhkat piha-alueen keskeltä ja heitti ne meren rantaan. Sitten he menivät takaisin veneeseen ja ylistivät ja kiittivät Jumalaa.

12. Varhain aamulla kolmantena päivänä tämän jälkeen he näkivät toisen saaren ja sen keskellä metallisen aidan, joka jakoi saaren kahtia. He näkivät siellä myös kaksi suurta lammasmaa, valkoisen yhdellä puolella ja mustan toisella puolella aitaa, sekä suurikokoisen miehen, joka erotteli lampaita. Kun hän heitti valkoisen lampaan aidan yli mustien puolelle, se muuttui heti mustaksi, ja kun hän heitti mustan lampaan aidan yli valkoisten puolelle, se muuttui heti valkoiseksi. He olivat kauhuissaan nähdessään tämän. ”Meidän on syytä toimia seuraavasti,” sanoi Máel Dúin, ”heittäkäämme kaksi keppiä saarelle, ja jos ne vaihtavat väriä, meille tulee myös käymään samoin, jos menemme tuonne.” Niinpä he heittivät mustan kaarnan peitossa olevan kepin valkoisten lampaiden puolelle ja se muuttui välittömästi valkoiseksi. Sitten he heittivät valkoiseksi kuoritun kepin mustien lampaiden puolelle ja se muuttui välittömästi mustaksi. ”Emmepä olleet turhan varovaisia tehdessämme tämän kokeen,” sanoi Máel Dúin, ”meidän värimme ei olisi pärjännyt yhtään keppejä paremmin.” He poistuivat alakuloisina, uupuneina ja peloissaan.

13. Kolmantena päivänä tämän jälkeen he näkivät toisen suuren ja leveän saaren, ja siellä lauman kauniita sikoja. He tappoivat niistä yhden pienen porsaan, mutta koska he eivät jaksaneet kuljettaa sitä paistettavaksi, he kokoontuivat kaikki sen ympärille. He paistoivat sen ja toivat sen mukanaan veneeseen. Sitten he näkivät saarella suuren vuoren ja päättivät mennä tutkimaan saarta sen laelta käsin. Germán ja Diurán Riimittelijä menivät vuorelle ja he löysivät sieltä leveän

joen, joka ei ollut syvä. Germán kastoi keihäänvartensa pään jokeen ja se tuhoutui välittömästi ikään kuin tuli olisi polttanut sen, eivätkä he edenneet pidemmälle. Sitten he näkivät joen toisella puolella lauman suuria sarvettomia härkiä maassa makaamassa ja heidän vierellään istui valtava mies. Germán löi keihäällä kilpeään säikäyttääkseen härät. ”Miksi pelottelet typeriä vasikoita,” sanoi valtava paimen. ”Missä vasikoiden emät ovat?” kysyi Germán. ”Vuoren toisella puolella,” vastasi paimen. Niinpä he menivät takaisin muiden luo ja kertoivat uutiset heille. ”Me emme mene saarelle, josta nämä uutiset tulevat,” sanoi Máel Dúin. He poistuivat saarelta uupuneina ja murheellisina.

14. Sitten he löysivät toisen saaren, ja siellä myllyn sekä raa’an, kaamean, paljaskätisen, näivettyneen ja hirvittävän myllärin. ”Mikä mylly tämä on?” he kysyivät häneltä. ”Ei kannata kysyä sellaista, mitä ette tiedä,” sanoi mylläri. ”Ei todellakaan,” he sanoivat. ”Tämä on Inbir tre Cenandin mylly, ja puolet teidän maanne viljasta sekä kaikki mikä aiheuttaa eripuraa jauhetaan täällä.” He näkivät lukemattomia hevosia ja ihmisiä kantamassa raskaita kuormia myllyyn ja pois sieltä. Ja nähtyään myllyn ja kuultuaan hänen tarinansa he ristivät itsensä Kristuksen ristinmerkillä, ja poistuivat takaisin veneeseen.

15. Kun he lähtivät saarelta, jossa mylly oli, he löysivät toisen saaren, ja siellä suuren joukon tummaihoisia ja tummiin pukeutuneita ihmisiä. Heillä oli pannat pään ympärillä ja he itkivät lakkaamatta. Huono arpa lankesi yhdelle Máel Dúinin kasvattiveljistä, ja hänen mennessään saarelle itkevien ihmisten joukkoon hänestä tuli välittömästi yksi heistä ja hän alkoi itkeä heidän kanssaan. Silloin Máel Dúin sanoi: ”Neljä teistä menköön aseiden kanssa ja tuokoon hänet takaisin väkisin. Älkää katsoko maata tai taivasta, ja peittäkää nenänne ja suunne vaatteillanne, ettette hengittäisi [saaren] ilmaa. Älkääkö päästäkö miestänne silmistänne.” He tekivät kuten Máel Dúin oli sanonut ja toivat miehensä väkisin pois saarelta. Máel Dúin kysyi häneltä mitä hän oli nähnyt saarella. ”En tiedä,” hän sanoi, ”minä vain tein samoin kuin näin muidenkin tekevän.” Sitten he poistuivat saarelta.⁹

16. Tämän jälkeen he tulivat toiselle saarelle, jossa neljä aittaa jakoi saaren neljään osaan. Yksi aidoista oli kultaa, yksi hopeaa, yksi pronssia ja yksi kristallia. Yhdessä neljänneksessä olivat kuninkaat, toisessa kuningattaret, kolmannessa soturit ja neljännessä nuoret neidot. Yksi neito tuli heitä vastaan, toi heidät maihin ja toi heille ruokaa. Heidän mielestään se oli kuin juustoa, ja jokainen maistoi siinä oman lempimakunsa. Neito tarjosi heille juotavaa pienestä astiasta, ja he nukkuivat juopuneina kolme päivää ja kolme yötä. Koko tämän ajan neito huolehti heistä.

9 Stokesin editoimassa versiossa miehet eivät saa kasvattiveljeä mukaansa, vaan hän jää saarelle. Versio noudattaa useissa *immram*-teksteissä toistuvaa motiivia, jossa ylimääräisten miehistön jäsenten täytyy matkan varrella jäädä pois seurueesta, jotta kertomuksen alussa esitetty ennustus toteutuisi.

Kun he kolmantena päivänä heräsivät, he olivat veneessään merellä, eivätkä he nähneet saarta tai neittoa enää lainkaan.

17. Vähän myöhemmin he näkivät toisen saaren ja siellä linnoituksen. Portin vieressä oli lasinen silta. Kun he yrittivät nousta siltaa pitkin, he kaatuivat taaksepäin. He näkivät naisen tulevan ulos linnoituksesta astia kädessään. Hän nosti lasista laattaa sillan päässä ja täytti astian lähteestä, joka oli laatan alla. ”Taloudenhoitaja tulee noutamaan Máel Dúinia,” sanoi Germán. ”Máel Dúiniapa hyvinkin,” sanoi nainen sulkien portin perässään. He löivät pronssisia portinpieliä ja pronssista verkkoa edessään, ja iskuista tuleva ääni oli herkkää ja sointuvaa musiikkia, joka vaivutti heidät ueneen seuraavaan aamuun asti. Herätessään aamulla he näkivät saman naisen tulevan linnoituksesta astia kädessään, ja hän täytti sen samasta laatan alla olevasta lähteestä kuin aiemmin. ”Nyt taloudenhoitaja todellakin tulee noutamaan Máel Dúinia,” sanoi Garmán. ”Hän on hyvin rakas minulle, Máel Dúin nimittäin,” sanoi nainen sulkien portin. Sama musiikki vaivutti heidät jälleen ueneen seuraavaan aamuun asti.

Kolme päivää ja kolme yötä kului näin. Neljäntenä päivänä nainen tuli heidän luokseen, ja hän oli hurmaava tullessaan. Hänellä oli valkea viitta ympärillään ja kultainen panta hiuksillaan. Hänen hiuksensa olivat kullanvaaleat ja hänen ruusunpunertavissa jaloissaan oli hopeiset sandaalit. Hänen viitassaan oli hopeinen kultaisin nastoin koristeltu rintaneula ja hänen kuulaan ihonsa peittona oli ohut silkkinen paita. ”Olet tervetullut, Máel Dúin,” sanoi nainen. Sitten hän kutsui jokaista miehistön jäsentä vuorollaan nimeltä. ”Teidän saapumisenne tänne on tiedetty ennalta jo kauan sitten,” hän sanoi. Nainen saattoi heidät suureen taloon meren rannalla ja toi heidän veneensä maihin. He näkivät edessään vuoteen, joka oli tarkoitettu vain Máel Dúinille, sekä vuoteita aina kolmen hänen seurueensa jäsenen jaettavaksi. Nainen toi heille yhdessä astiassa ruokaa, joka oli kuin juustoa tai kokkeliä. Hän antoi siitä osan kolmelle kerrallaan, ja jokainen maistoi siinä oman lempimakunsa. Sitten hän palveli Máel Dúinia erikseen. Hän täytti astiansa saman laatan alta ja antoi heille juotavaa, kolmelle kerrallaan. Nainen tiesi milloin he olivat saaneet tarpeekseen ja lopetti tarjoilun. ”Hänestä tulisi kelpo vaimo Máel Dúinille,” sanoivat kaikki seurueen jäsenet. Nainen poistui astioidensa kanssa, ja miehistön jäsenet sanoivat Máel Dúinille: ”Pitäisiköhän meidän kysyä häneltä, josko hän haluaisi maata kanssasi?” ”Mitä haittaa sinulle olisi siitä, jos puhuisit hänelle?”

Aamulla nainen palasi ja palveli heitä kuten aiemminkin. Miehet sanoivat hänelle: ”Osoittaisitko vähän hellyyttä Máel Dúinille ja makaisit hänen kanssaan? Miksi et jäisi yöksi?” Nainen vastasi, ettei tiennyt eikä ollut koskaan tiennyt mitä synti oli. Hän poistui omaan taloonsa ja tuli seuraavana aamuna samaan aikaan palvelemaan heitä kuten aiemminkin. Kun he olivat kylläisiä ja juopuneita, he esitivät jälleen saman kysymyksen hänelle. ”Huomenna saatte vastauksen kysymykseenne,” nainen sanoi. Hän poistui omaan taloonsa ja he nukahtivat vuoteilleen.

Kun he heräsivät, he olivat veneessään karikossa, eivätkä nähneet saarta tai linnoitusta tai naista tai paikkaa, jossa he olivat olleet.

18. Kun he lähtivät tästä paikasta, he kuulivat kovaäänistä huutoa ja laulua, aivan kuin joku olisi laulanut psalmeja. Koko yön ja seuraavan päivän iltapäivään asti he soutivat ympäriinsä selvittääkseen mitä huutoa tai laulua he kuulivat. He näkivät korkean vuoristoisen saaren, joka oli täynnä mustia, harmaanruskeita ja kirjavia lintuja, jotka huusivat ja puhuivat äänekkäästi.

19. He soutivat vähän matkaa tältä saarelta ja löysivät toisen, ei kovin suuren saaren. Saarella oli lukuisia puita ja puissa lukuisia lintuja. He näkivät siellä myös miehen, jonka vaatetuksena oli karvapeite. He kysyivät mieheltä kuka hän oli ja mistä hänen sukunsa oli. ”Olen Irlannin miehiä,” hän sanoi. ”Lähdin pyhiinvaellukselle pienellä veneellä ja vähän matkan päässä rannasta vene hajosi allani. Menin takaisin maihin,” hän jatkoi, ”ja panin maata jalkojeni alle, ja se maa kannatteli minua veden päällä. Herra perusti minulle tämän asumuksen kyseiselle maalle, ja joka vuosi Hän lisäsi yhden jalan mitan sen leveyteen ja yhden puun kasvamaan sen maaperälle. Linnut, jotka näette puissa, ovat lasteni ja sukulaisteni sieluja, niin naisten kuin miestenkin, jotka odottavat siellä tuomiopäivää. Jumala antaa minulle päivittäin puolikkaan kakun, annoksen kalaa ja juotavaa lähteestä,” hän sanoi, ”jonka enkelit tuovat minulle. Iltapäivällä lisäksi jokainen mies ja nainen saa puolikkaan kakun, annoksen kalaa ja juotavaa lähteestä niin, että kaikille oli riittävästi.”¹⁰ Kun heidän kolme yötäan vieraana olivat ohi, he jättivät jäähyväiset ja mies sanoi heille: ”Kaikki teistä tulevat palaamaan omaan maahansa yhtä lukuun ottamatta.”

20. Kolmantena päivänä tämän jälkeen he löysivät toisen saaren, jonka ympärillä oli kultainen muuri ja keskellä valkea alue kuin höyheniä. He näkivät siellä miehen, jonka oma ruumiin karvoitus oli hänen vaatteensa. He kysyivät häneltä, mitä hän söi elääkseen. ”Totisesti,” hän vastasi, ”tällä saarella on muuan lähde. Perjantaisin ja keskiviikkoisin se tarjoaa heravettä. Sunnuntaisin ja marttyyneiden muistopäivinä sieltä saa hyvää maitoa, mutta apostolien, Marian ja Johannes Kastajan muistopäivinä sekä muina pyhinä se tarjoaa olutta ja viiniä.” Iltapäivällä Jumala toi joka miehelle puolikkaan kakun sekä annoksen kalaa, ja he joivat kyllikseen saarella olevasta lähteestä niin, että se vaivutti heidät syvään uneen seuraavaan aamuun asti. Kun he olivat olleet kolme yötä vieraana, kirkonmies sanoi, että heidän oli aika poistua. He jatkoivat matkaansa ja hyvästelivät hänet.

21. Kun he olivat olleet kauan aikaa matkalla meren aalloilla, he näkivät edessään saaren. Lähestyessään sitä he kuulivat seppien takovan moukareilla rautaa alasimella, ikään kuin heitä olisi ollut kolme tai neljä takomassa. Kun he olivat tulleet lähemmäksi, he kuulivat yhden miehistä kysyvän toiselta: ”Ovatko he lä-

10 Stokesia seuraten katson tässä viimeisen virkkeen osaksi erakon suoraa puhetta, vaikka van Hamelin editiossa sitä ei ole näin merkitty.

hellä?” ”Kyllä,” hän vastasi. ”Keitä he ovat kenen te sanotte olevan tulossa?” kysyi toinen. ”He näyttävät pikkupojilta tuolla pienessä veneessään,” yksi sanoi. Kun Máel Dúin kuuli mitä sepät puhuivat, hän sanoi: ”Palatkaamme takaisin, mutta älkäämme kääntäkö venettä, vaan menkäämme perä edellä, jotta he eivät tiedä meidän pakenevan.” He soutivat pois päin perä edellä. Jälleen sama mies pajassa kysyi: ”Ovatko he nyt satamassa?” ”He ovat paikoillaan,” sanoi vahtimies, ”eivätkä näytä liikkuvan sinne tai tänne.” Vähän myöhemmin hän kysyi taas: ”Mitä he tekevät nyt?” ”Luulen, että he pakenevat,” sanoi vahtimies, ”he näyttävät olevan kauempana satamasta kuin aiemmin.” Seppä tuli ulos pajasta kädessään pihdit, joissa oli valtava möhkäle hehkuvaa rautaa, ja hän heitti sen mereen veneen perään niin että koko meri kiehui. Mutta se ei saavuttanut venettä, sillä he pakenivat kaikilla voimillaan, nopeasti ja kiirehtien, aavalle merelle.

22. Tämän jälkeen he matkasivat, kunnes tulivat merelle, joka oli kuin vihreää lasia. Se oli niin kirkas, että merenpohjan soran ja hiekan voi nähdä selvästi, eivätkä ne nähneet hirviöitä tai petoja kivien välissä, vaan ainoastaan puhdasta soraa ja vihreää hiekkaa. Suurimman osan päivästä he soutivat tällä merellä, ja se oli vaikuttavan upea.

23. Tämän jälkeen he tulivat toiselle merelle, joka oli kuin pilvenhattaraa, ja he olivat varmoja, ettei se kannattelisi heitä tai heidän venettään. He näkivät alapuolellaan merenpinnan alla katettuja linnoituksia ja kauniin maan, sekä kaamean, hirviömäisen pedon korkeassa puussa. Puun ympärillä kulki laumoittain karjaa ja sen vieressä oli aseistettu mies kilven, keihään ja miekan kanssa. Kun mies näki pedon puussa, hän pakeni paikalta välittömästi. Peto venytti kaulaansa puusta, tarttui karjalauman suurimman härän selkään, raahasi sen ylös puuhun ja söi sen silmänräpäyksessä. Karjalaumat ja paimen pakenivat välittömästi. Kun Máel Dúin miehistöineen näki tämän, heidät valtasi pelko ja kauhu, sillä he eivät uskoneet pääsevänsä meren yli ilman, että putoaisivat sen läpi, sillä se oli kuin usvaa.

24. Tämän jälkeen he löysivät toisen saaren, jonka ympärillä meren aallot nousivat kuin korkeat kalliot. Kun saaren asukkaat näkivät heidät, he alkoivat huutaa sanoen: ”He ovat täällä! He ovat täällä!” kunnes he olivat täysin hengästyneitä. Saarella oli suuria laumoja karjaa, hevosia ja lampaita. Isokokoinen nainen viskoi heitä valtavilla pähkinöillä, jotka jäivät kellumaan veteen, ja he keräsivät suuren määrän näitä pähkinöitä ja ottivat ne mukaansa veneeseen. Kun he poistuivat saarelta, huuto lakkasi. ”Missä he ovat nyt?” kysyi yksi asukkaista, joka oli lähtenyt heidän peräänsä huudon kuultuaan. ”He ovat poistuneet,” osa joukosta sanoi. ”Eivät ole,” sanoivat toiset. On mahdollista, että saaren asukkaille oli ennustettu, että joku tulisi tuhoamaan heidän maansa ja karkottamaan heidät sieltä.

25. He pääsivät toiselle saarelle, jossa he näkivät erikoisen asian, nimittäin suuren virran, joka nousi rannasta ja kuin taivaan sateenkaari ulottui saaren yli sen toisella puolella olevalle rannalle. He kulkivat sen ali kastumatta ja pistelivät sitä

keihäillään niin, että lukemattomat valtavankokoiset lohet putoilivat virrasta maan pinnalle. Koko saaren ilma täyttyi kalan tuoksusta, ja niin paljon niitä oli, ettei kukaan olisi voinut kerätä niitä kaikkia. Sunnuntai-illasta maanantaihin aamupäivään virta ei liikkunut, vaan pysyi paikoillaan saaren yllä. He kypsensivät lohista suurimman, täyttivät veneensä kaloilla ja poistuivat saarelta.

26. He matkasivat, kunnes löysivät suuren hopeisen pylvään. Sillä oli neljä sivua, joista jokainen oli kahden aironvedon levyinen, niin että ympäröimä oli kahdeksan aironvetoa. Siinä ei ollut rahtuakaan maata ympärillä, vaan ainoastaan loppumaton meri, eivätkä he nähneet mistä se alkoi tai mihin se päättyi. Sen huipulta ulottui kauas hopeinen verkko, jonka silmän läpi vene purjehti. Diurán iski verkkoa keihäänsä syrjällä. ”Älä tuhoa verkkoa,” Máel Dúin sanoi, ”sillä se, mitä näemme, on mahtavien miesten työtä.” ”Jumalan nimeen.” sanoi Diurán, ”teen tämän, jotta tarinani uskottaisiin, ja tuon tämän Armagh’n alttarille, jos ikinä palaan takaisin Irlantiin.” Kaksi ja puoli unssia oli [verkon] paino, kun se punnittiin Armagh’ssa. He kuulivat kovan ja kirkkaan äänen tulevan pylvään huipulta, mutta he eivät tienneet mitä kieltä ääni puhui tai mitä se sanoi.

27. He näkivät toisen saaren yhdellä jalustalla, toisin sanoen se seiso i yhdellä jalalla. He soutivat sen ympäri löytääkseen tavan päästä saarelle, mutta eivät löytäneet mitään. Sitten he näkivät jalustan juuressa lukitun oven ja oivalsivat, että sen täytyi olla sisäänkäynti saarelle. He näkivät saaren huipulla kyntöauran, mutta eivät puhutelleet ketään eikä kukaan puhutellut heitä. He poistuivat takaisin merelle.

28. Tämän jälkeen he saapuivat toiselle suurelle saarelle, jossa oli suuri aukea ja siellä korkea vuori. Vuorella ei kasvanut kanervaa, vaan se oli ruohikkoinen ja sileä. He näkivät korkean ja vahvan linnoituksen lähellä merta sekä koristellun talon täynnä hyviä vuoteita. Seitsemäntoista täysi-ikäistä neitoa oli valmistelemassa kylpyä. He menivät saarelle ja istuivat kivelle linnoituksen sisäänkäynnin eteen. Máel Dúin sanoi: ”Voimme olla varmoja, että tuo kylpy on tarkoitettu meille.” Iltapäivällä he näkivät ratsastajan uljaalla hevosella tulevan linnoitusta kohti. Hänen satulansa alla oli hieno koristeltu loimi. Hänen yllään oli sininen kirjailtu viitta ja purppuranpunainen kirjailtu vaate. Hänen käsissään oli kultakirjailtu käsineet ja jaloissaan koristellut sandaalit. Kun hän laskeutui ratsailta, yksi tytöistä tarttui välittömästi hevoseen. Sitten hän meni sisälle linnoitukseen ja meni kylpyyn. He näkivät, että ratsastaja oli ollut nainen, ja pian yksi tytöistä tuli heidän luokseen. ”Olette tervetulleita,” hän sanoi. ”Käykää sisään, kuningatar on kutsunut teidät.” He menivät sisälle linnoitukseen ja kaikki kylpivät. Kuningatar istui yhdellä puolen taloa seitsemäntoista neidon kanssa, ja Máel Dúin toisella puolella häntä vastapäätä seitsemäntoista miehistönsä jäsenen kanssa. Máel Dúinille tuotiin vadillinen ruokaa sekä lasinen juoma-astia täynnä juotavaa, ja jokaiselle kolmelle oli yksi vati ja yksi juoma-astia [jaettavaksi].

Kun he olivat syöneet illallisensa, kuningatar kysyi: ”Miten vieraat tulevat nukkumaan?” ”Miten vain sanot,” vastasi Máel Dúin. ”Viivyttäkää lähtöänne omaksi

iloksenne. Jokainen miehesi ottakoon itselleen naisen, eli hänet, joka istuu vastapäätä, ja menköön hänen kanssaan naisen takana olevaan kamariin. Talossa oli nimittäin seitsemäntoista koristeltua kamaria, joissa oli hyvät vuoteet. Niinpä seitsemäntoista miestä ja seitsemäntoista täysi-ikäistä neitoa makasivat keskenään ja Máel Dúin makasi kuningattaren kanssa. Tämän jälkeen he nukkuivat seuraavaan aamuun asti. Aamulla kun he nousivat ylös lähteäkseen, kuningatar sanoi: ”Jääkää tänne, niin ette koskaan vanhene, vaan pysytte saman ikäisinä kuin olette nyt. Tulette elämään ikuisesti ja saamaan joka yö saman minkä saitte viime yönä, eikä teidän tarvitse enää matkata merellä saarelta saarelle.” ”Kerro, miten päädyitte tänne?” Máel Dúin kysyi. ”Tuohon ei ole todellakaan vaikea vastata,” nainen sanoi. ”Tällä saarella oli kerran hyvä mies, saaren kuningas. Synnytin hänelle seitsemäntoista tytärtä ja olin heidän äitinsä. Sitten heidän isänsä kuoli eikä jättänyt perijää, joten minä ryhdyin saaren hallitsijaksi. Joka päivä menen saaren suurelle aukealle langettamaan tuomioita ja sovittelemaan ihmisten asioita.” ”Mutta miksi olet menossa pois meidän luotamme tänään?” kysyi Máel Dúin. ”Jos en mene,” hän vastasi, ”viimeöinen ei tule koskaan toistumaan. Jääkää tänne, eikä teidän tarvitse tehdä koskaan työtä. Minä menen langettamaan tuomioita ihmisille teidän puolestanne.”

Kolme talvikuukautta he olivat saarella ja tuntui heistä kolmelta vuodelta. ”Olemme olleet täällä kauan,” yksi Máel Dúinin seurueen jäsenistä sanoi, ”miksi emme lähde takaisin omaan maahamme?” ”Sinun ei pitäisi sanoa noin,” vastasi Máel Dúin, ”sillä omassa maassamme ei ole meille mitään mitä emme löytäisi täältä.” Hänen seurueensa alkoi jupista keskenään ja he sanoivat: ”Máel Dúin rakastaa naista suuresti. Jääköön hän tänne ja me lähdemme takaisin omaan maahamme.” ”Minä en jää tänne teidän jälkeenne,” sanoi Máel Dúin.

Eräänä päivänä kuningatar lähti langettamaan tuomioita kuten hän teki joka päivä. Kun hän oli lähtenyt, he menivät veneeseen. Kuningatar huomasi tämän ja tuli ratsain paikalle. Hän heitti lankakerän heidän peräänsä ja kun Máel Dúin otti sen kiinni, se tarttui hänen käteensä. Langan toinen pää oli kuningattaren kädessä, ja sen avulla hän heti veneen takaisin satamaan. He jäivät saarelle yhdeksäksi kuukaudeksi. Tämän jälkeen he totesivat: ”Olemme varmoja, että Máel Dúin rakastaa naista suuresti. Siitä syystä hän ottaa kerän kiinni, jotta se tarttuisi hänen käteensä ja nainen voisi vetää meidät takaisin satamaan.”¹¹ ”Joku muu ottakoon kerän kiinni, ja jos se tarttuu hänen käteensä, leikatkaa käsi irti,” sanoi Máel Dúin. He menivät veneeseen. Nainen heitti lankakerän heidän peräänsä. Toinen mies veneessä otti sen kiinni ja se tarttui hänen käteensä. Diurán leikkasi käden irti ja se putosi lankakerän mukana. Kun nainen näki tämän, hän alkoi välittömästi kirkua ja valittaa niin, että koko maa oli yhtä kirkumista ja valittamista. Näin he pääsivät pakoon häneltä ja pois saarelta.

11 Tämä motiivi esiintyy myös *Immram Brainissa*.

29. Tämän jälkeen he olivat kauan aikaa aaltojen vietävänä, kunnes löysivät saaren, jossa oli pajun tai pähkinäpuun kaltaisia puita. Niissä kasvoi suuria hedelmiä, suuria marjoja. He poimivat [marjat] yhdestä pienestä puusta ja arpoivat keskenään, kuka maistaisi niitä. Arpa lankesi Máel Dúinille. Hän puristi osan niistä astiaan, joi siitä, ja vaipui sillä hetkellä sikeään uneen, joka kesti seuraavaan päivään asti. He eivät tienneet, oliko hän elossa vai kuollut, ja hänen suunsa ympärillä oli punaista vaahtoa aina siihen asti, kunnes hän heräsi seuraavana päivänä. Hän sanoi heille: ”Poimikaa nämä hedelmät, sillä ne ovat erinomaisia.” He poimivat ne ja sekoittivat [mehuun] vettä säädelläkseen sen juovuttavaa ja unettavaa voimaa. He poimivat kaikki hedelmät mitä siellä oli, puristivat ne ja täyttivät [mehulla] kaikki astiansa. Sitten he soutivat pois saarelta.

30. Sitten he rantautuivat toiselle suurelle saarelle. Sen yhdellä puolella oli metsä, jossa kasvoi marjakuusia ja suuria tammia. Toisella puolella oli suuri aukea, jossa oli valtavia lammaislaumoja. He näkivät siellä pienen kirkon ja linnoituksen. He menivät kirkkoon. Kirkossa oli vanha harmaa munkki ja hänen hiuksensa peittivät hänet kauttaaltaan. Máel Dúin kysyi häneltä: ”Mistä tulet?” ”Olen viidestoista mies Brendan of Birrin¹² seuraajista. Lähdimme merelle pyhiinvaellukselle ja tulimme tälle saarelle. Kaikki muut ovat kuolleet paitsi minä.” Hän näytti heille Brendanin kirjoitustaulun¹³, jonka he olivat ottaneet mukaansa pyhiinvaellukselle. He siunasivat itsensä kirjoitustaululla ja Máel Dúin suuteli sitä. ”Syökää lampaita kylliksenne,” vanhus sanoi, ”mutta älkää enempää kuin tarvitsette.” Yhden vuoden ajan he söivät lampaiden lihaa.

Eräänä päivänä, kun he katselivat saarelta merelle päin, he näkivät pilven tulevan heitä kohti lounaasta. Vähän ajan kuluttua heidän yhä katsellessaan sitä he huomasivat, että se oli lintu, sillä he näkivät sen siipien liikkuvan. Se tuli saarelle ja laskeutui järven lähellä olevalle kukkulalle. He ajattelivat, että se kantaisi heidät kynsissään merelle. Lintu toi mukanaan suuren puun oksan. Oksa oli suurempi kuin yksi suurista tammista. Siitä kasvoi suuria haaraoksia ja sen valtava latvus oli tuoreen lehvästön peitossa. Oksassa oli runsaasti hedelmiä, punaisia marjoja, jotka olivat kuin viinirypäleitä, mutta suurempia. He piileksivät ja katselivat, mitä lintu tekisi. Koska se oli väsynyt, se lepäsi vähän aikaa ja alkoi sen jälkeen syödä hedelmiä puusta. Máel Dúin meni [lähemmäksi] kunnes oli kukkulan vieressä, jossa lintu oli, nähdäkseen vahingoittaisiko se häntä, eikä se tehnyt mitään. Hänen seurueensa tuli myös aukealle.

12 Brendan of Birr (k. noin 573) ei ole yhtä tunnettu kuin *Navigation* päähenkilö Brendan of Clonfert. Brendan of Birr on yksi Irlannin kristillistymisen varhaisvaiheisiin kuuluvista pyhimyksistä, jota hagiografisessa traditiossa pidetään pyhän Columban ystävänsä ja tukijana.

13 *pôlaire Brénaid*: latinan kielen sanasta *pugillaris* juontuva *pôlaire* tarkoittaa kirjoittamiseen tarkoitettua vahataulua, joka varhaisirlantilaisessa kirjallisuudessa kuuluu tyypillisesti pyhimysten ja piispojen kaltaisten korkea-arvoisten kirkonmiesten omaisuuteen.

”Yksi meistä menköön keräämään marjat, jotka ovat oksassa linnun edessä,” Máel Dúin sanoi. Yksi miehistä meni ja keräsi osan marjoista, eikä lintu syyttänyt häntä tai katsonut häneen tai liikahtanut. Tämän jälkeen kaikki kahdeksantoista miestä menivät kilvet selässään, eikä lintu tehnyt heille pahaa.

Itäpäivällä he näkivät kaksi suurta kotkaa lounaassa samalla suunnalla, josta suuri lintu oli tullut, ja ne laskeutuivat suuren linnun eteen. Kun ne olivat levänneet hyvän aikaa, ne alkoivat nyppiä ja puhdistaa syöpäläisiä suuren linnun poskista ja leuan alta sekä silmien ja korvien ympäriltä. Ne tekivät näin iltaan asti. Päivän päättyessä kaikki kolme alkoivat syödä marjoja ja hedelmiä oksasta. Seuraavasta aamusta keskipäivään [kotkat] nyppivät samoja syöpäläisiä joka puolelta sen kehoa, poistaen vanhoja sulkia, vanhaa hilsettä ja syyhyä siipien juuresta. Keskipäivällä sen sijaan ne poimivat marjoja oksasta, murskasivat ne nokallaan kiviä vasten ja heittivät ne järveen niin, että se muuttui punaiseksi. Sitten suuri lintu meni järveen ja peseytyi siellä päivän päättymiseen asti. Tämän jälkeen se tuli pois järvestä ja meni toiseen paikkaan samalla kukkulalla, jotta pois nypityt syöpäläiset eivät tulisi takaisin.

Seuraavana aamuna linnut jatkoivat yhä nyppimistä ja ne silittivät höyheniä nokallaan ikään kuin olisivat kammanneet niitä. Ne tekivät näin keskipäivään asti. Sitten ne lepäsivät vähän aikaa ja poistuivat samaan suuntaan mistä olivat tulleet. Suuri lintu sen sijaan jäi aloilleen sukien ja ravistellen siipisulkiaan kolmen päivän ajan. Yhdeksältä aamulla kolmantena päivänä se nousi ilmaan, lensi kolme kertaa saaren ympäri ja lepäsi hetken samalla kukkulalla kuin aikaisemmin ennen kuin se poistui samaan suuntaan mistä oli tullut. Se lensi nopeammin ja voimakkaammin kuin aiemmin, ja tästä he ymmärsivät, että se oli elpynyt vanhuudesta nuoruuteen, kuten profeetta sanoi: *minä elvyn nuoreksi, kuin kotka*.¹⁴ Nähdessään tämän ihmeen Diurán sanoi: ”Menkäämme järveen, jotta voimme elvyttää itsemme linnun tavoin.” ”Ei mennä,” hänen toverinsa vastasi, ”sillä lintu on jättänyt myrkkynsä järveen.” ”Mitä sanot, ei ole hyväksi,” Diurán sanoi, ”minä menen ensin.” Hän meni ja kylpi järvessä, upotti suunsa veteen ja joi kulauksia siitä. Samasta hetkestä lähtien hänen silmänsä olivat terveet kuin nuorella niin kauan kuin hän eli, eikä yksikään hänen hampaistaan irronnut tai hius lähtenyt hänen päästään, eikä hän koskaan kärsinyt heikkoudesta tai raihnaisuudesta. Sitten he hyvästelivät vanhan miehen ja ottivat osansa lampaan lihasta, ja he lähtivät veneellään merelle.

31. He löysivät toisen suuren saaren, jossa oli valtava, alava aukea. Aukealla oli suuri joukko kisaillemissa ja nauramassa lakkaamatta. He arpoivat keskenään kuka menisi tutkimaan saarta. Arpa lankesi Máel Dúinin kolmannelle kasvattiveljelle. Kun hän meni saarelle, hän alkoi välittömästi kisaila ja nauraa lakkaamatta heidän kanssaan, eivätkä he erottaneet häntä joukosta, ikään kuin hän olisi aina ollut hei-

14 Ps. 103:5. Lause on tekstissä latinaksi: *Renouabitur ut aquilae iuuentus tua*.

dän kanssaan. He odottivat kauan aikaa, että hän tulisi takaisin, mutta hän ei tullut. Sitten he jättivät hänet sinne.¹⁵

32. Sitten he näkivät toisen, ei kovin suuren saaren, ja sen ympärillä oli tulinen muuri, joka pyöri saaren ympäri. Muurissa oli oviaukko. Aina kun oviaukko tuli pyöriessään heidän kohdalleen, he näkivät siitä koko saaren asukkaineen: lukuisia kauniita ihmisiä koristelluissa vaatteissa ja kultaiset kupit kädessään, juhlimassa. He kuulivat heidän juomalaulunsa ja ihailivat tätä ihmettä kauan aikaa.

33. Pian sen jälkeen, kun he olivat lähteneet tuolta saarelta, he näkivät edessään matkan päässä kohouman aaltojen keskellä, joka näytti valkealta linnulta. He käänsivät veneen kokan sitä kohti mennäkseen katsomaan, mitä he olivat nähneet. Kun he olivat soutaneet lähelle, he huomasivat, että se oli ihminen, joka oli kauttaaltaan valkeiden hiustensa peittämä. Hän heittäytyi maahan rukoillen laakealla kivellä. Saavuttuaan hänen luokseen he pyysivät hänen siunaustaan ja kysyivät mistä hän oli tullut kivelle. ”Tulen Toryn saarelta,”¹⁶ hän sanoi, ”ja Toryn saarella olen kasvanut. Kävi niin, että olin siellä kokkina, ja olin paha kokki, sillä minulla oli tapana myydä sen kirkon ruokaa, jossa asuin, saadakseni aarteita ja kalleuksia itselleni. Taloni oli täynnä peitteitä ja tyynyjä, pellavaisia ja villaisia vaatteita kaikissa väreissä, pronssisia kulhoja ja pieniä pronssisia astioita, sekä hopeisia rintaneuloja, joissa oli kultaiset neulat. Talostani ei puuttunut mitään mitä ihmiset haalivat, kultaisista kirjoista pronssilla ja kullalla koristeltuihin kirjalaukkuihin. Minulla oli tapana kaivaa kirkon talojen alla ja ottaa lukuisia aarteita sieltä. Olin hyvin ylpeä ja ylimielinen.”

”Eräänä päivänä minua pyydettiin kaivamaan hauta talonpojan ruumiille, joka oli tuotu saarelle. Kun olin kaivamassa hautaa, kuulin alapuolettani äänen, joka tuli maan alta jalkojeni juuresta. ’Älä kaiva tästä kohtaa,’ ääni sanoi. ’Älä laita syntisen ruumista minun, pyhän miehen, päälle.’ ’Se on minun ja Jumalan välinen asia,’ vastasin ylimielisyydessäni, ’kyllä laitan.’ ’Olkoon, mutta jos laitat sen päälleni,’ pyhä mies sanoi, ’sinulle tulee käymään huonosti kolmantena päivänä tästä hetkestä ja tulet joutumaan helvettiin, eikä ruumis tule pysymään täällä.’ Sain vanhukselle: ’Mitä hyvää saan sinulta, jos en hautaa miestä päällesi?’ ’Ikuisen elämän Jumalan luona,’ hän vastasi. ’Mistä voin tietää tämän?’ kysyin. ’Se ei tule olemaan sinulle vaikeaa,’ hän sanoi. ’Hauta, jota kaivat, tulee täyttymään hiekasta. Silloin huomaat,

15 Tämän episodin myötä tarinan alussa oleva druidin varoitus kävisi toteen, jos kaikki kolme kasvattiveljeä olisivat jääneet pois joukosta (ks. §§11, 15). Tässä versiossa toinen kasvattivelje ei kuitenkaan jää saarelle, koska hänet onnistutaan tuomaan pois sieltä väkisin (ks. viite 13 yllä).

16 Toryn saarella Donegalin rannikolla oli yksi Irlannin varhaisista luostareista, jonka sanotaan olleen pyhän Columban perustama.

ettet voi haudata miestä päälleni, vaikka yrittäisit.’ Hän ei ollut lopettanut lausettaan, kun hauta täyttyi hiekasta. Tämän jälkeen hautasin ruumiin toiseen paikkaan.”¹⁷

”Eräänä toisena päivänä lähdin uudella parkitusta nahasta valmistetulla veneellä merelle. Nousin veneeseen ja katsoin mielissäni ympärilleni, sillä ei ollut mitään, pientä tai suurta, mitä en olisi ottanut talostani mukaani, vateja, kuppeja ja astioita myöten. Katsellessani siinä merelle meri oli tyyni, mutta äkkiä voimakas tuuli tarttui minuun ja kuljetti veneeni aavalle merelle niin, etten nähnyt maata tai rantaa. Sitten veneeni pysähtyi allani, eikä liikkunut enää paikaltaan. Kun katsoin ympärilleni joka suuntaan, näin oikealla puolellani miehen istumassa aalloilla. Hän sanoi minulle: ’Minne olet matkalla?’ ’Suunta, johon katson meren yli, on minulle mieluisa,’ vastasin. ’Se ei olisi sinulle mieluisa, jos tietäisit mikä joukkio sinua ympäröi.’ ’Mikä joukkio se on?’ kysyin häneltä. ’Silmänkantamattomiin meren yllä ja taivaan pilviin asti sinua ympäröi yksi paholaisten joukkio,’ hän sanoi, ’johtuen ahneudestasi, ylpeydestäsi ja ylimielisyydestäsi sekä varkauksistasi ja muista pahoista teoistasi. Tiedätkö,’ hän jatkoi, ’miksi vene on pysähtynyt?’ ’En tosiaankaan tiedä,’ sanoin. ’Veneesi ei liikahta tältä paikalta ennen kuin teet minun tahtoni mukaan.’ ’Ehkäpä en kestä sitä,’ sanoin. ’Sitten joudut kestäämään helvetin kärsimykset, jos et kestä minun tahtoani.’ Sitten hän tuli minua kohti ja laittoi kätensä päälleni, ja minä lupasin tehdä hänen tahtonsa mukaan. ’Heitä yli laidan mereen kaikki rikkautesi, mitä sinulla on tässä veneessä.’ ’Olisi sääli haaskata kaikkea sitä,’ vastasin. ’Ne eivät tule lainkaan haaskatuksi,’ hän sanoi, ’on eräs, joka tulee hyötymään siitä.’ Sen jälkeen heitin kaikesta mereen lukuun ottamatta pientä puista kuppia. ’Lähde nyt,’ hän sanoi minulle, ’ja jää siihen paikkaan, jossa veneesi pysähtyy.’ Sitten hän antoi minulle kupillisen heravettä ja seitsemän kakkua ravinnoksi.”

”Tämän jälkeen lähdin,” vanha mies jatkoi, ”siihen suuntaan mihin veneeni ja tuuli minua kuljetti, sillä olin päästänyt irti airoistani ja peräsimestäni. Ollessani aaltojen heiteltävänä päädyin tämän kiven luo, enkä ollut varma, oliko veneeni pysähtynyt, sillä en nähnyt maata tai rantaa. Sitten muistin, mitä minulle oli sanottu, eli että minun tuli jäädä siihen paikkaan, jossa veneeni pysähtyy. Nousin ylös ja näin pienen kiven, jota vasten aallot löivät. Laskin jalkani tälle pienelle kivelle ja veneeni lähti luotani,” hän sanoi, ”mutta kivi nosti minut ylös ja aallot vetäytyivät. Seitsemän vuotta olen elänyt täällä niillä seitsemällä kakulla ja kupillisella heravettä, jotka sain mieheltä, joka lähetti minut pois, eikä minulla ole ollut muuta kuin annokseni heravettä; se on pysynyt samana.”

”Tämän jälkeen pidin kolmen päivän paaston,” hän sanoi, ”ja paaston jälkeen iltapäivällä saukko toi minulle lohena merestä. Ajattelin mielessäni, etten voisi syödä raakaa lohta. Heitin sen takaisin mereen ja paastosin toiset kolme päivää. Kolmantena iltapäivänä näin saukon jälleen tuovan minulle lohena merestä, ja toinen

17 Tarina Toryn saarelle haudattavista ruumiista on myös *Betha Choluim Chillessä ja Betha Adamnainissa* 54§11, 76.

saukko toi kyteviä polttopuita, joihin se puhalsi niin, että tuli syttyi. Siten kypsensin kalan. Seitsemän vuotta elin tällä tavoin,” hän sanoi, ”ja joka päivä minulle tuotiin lohta tulen kera, ja kivi kasvoi suuremmaksi. Seitsemän vuoden jälkeen lohta ei enää tullut. Paastosin jälleen kolme päivää. Kolmantena iltapäivänä eteeni heitettiin puolikas vehnäkakku ja annos kalaa. Sitten kupilliseni heravettä otettiin pois minulta ja sen tilalle tuli samankokoinen kuppi täynnä hyvää juomaa, joka on tuolla kivellä, ja se kasvoi suuremmaksi joka päivä. Tuuli, kosteus, kuumuus tai kylmyys ei koettele minua täällä. Se oli minun tarinani,” vanha mies sanoi.

Iltapäivän koittaessa jokaiselle miehelle ilmestyi puolikas kakku ja annos kalaa, ja kivellä kirkonmiehen edessä olevassa astiassa oli jokaiselle osansa hyvää juomaa. Vanhus sanoi heille: ”Tulette kaikki pääsemään takaisin omaan maahanne, ja sinun isäsi tapanut mies, oi Máel Dúin, on linnoituksessa teidän edessänne. Älä tapa häntä, vaan anna hänelle anteeksi, koska Jumala on pelastanut teidät monesta vaaran paikasta ja te olette yhtä lailla ansainneet kuoleman.” He hyvästelivät vanhuksen ja jatkoivat matkaa totuttuun tapaan.

34. Lähdettyään sieltä he tulivat saarelle, jossa oli runsaasti karjaa: härkiä, lemmiä ja lampaita. Siellä ei ollut taloja eikä linnoituksia, joten he söivät lampaiden lihaa. Sitten muutamat heistä sanoivat, nähtyään suuren haukan: ”Se on kuin yksi Irlannin haukoista.” ”Niin todellakin on,” muutamat muut sanoivat. ”Tarkkaailkaa sitä,” sanoi Máel Dúin, ”jotta näette, mihin suuntaan se menee.” He näkivät sen lentävän kaakkoon. He soutivat samaan suuntaan, mihin lintu oli mennyt. He soutivat päivän päättymiseen asti, ja yön koittaessa he näkivät maata, joka oli kuin Irlannissa. He soutivat sitä kohti. He löysivät pienen saaren, ja se oli sama saari, jolta tuuli oli kuljettanut heidät merelle, kun he alun perin lähtivät merimatkalle. He vetivät veneensä kokan maihin ja menivät saarella olevan linnoituksen luo.

He kuuntelivat tarkkaavaisesti ja kuulivat, että asukkaat olivat aterioimassa. He kuulivat muutamien heistä puhuvan ja sanovan: ”Onneksi emme tapaa Máel Dúinia.” ”Máel Dúin on kuollut,” yksi sanoi. ”Ehkäpä hän tulee herättämään teidät unestanne,” sanoi toinen. ”Jos hän saapuisi tänne nyt, mitä tekisit?” kysyi toinen. ”Tuohon ei ole vaikea vastata,” talon isäntä sanoi, ”toivottaisin hänet lämpimästi tervetulleeksi, sillä häntä on koeteltu suuresti kauan aikaa.” Sillä hetkellä Máel Dúin kolkutti talon oveen. ”Kuka siellä?” kysyi oven vartija. ”Máel Dúin,” hän vastasi. ”Avaa ovi,” sanoi isäntä, ”olet tervetullut.” He menivät sisälle taloon ja heidät toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi, ja heille annettiin uudet vaatteet. He kertoivat kaikista ihmeistä, joita Jumala oli heille näyttänyt, kuten suuri runoilija oli sanonut: ”tämä on hyödyllistä muistaa”.¹⁸ Máel Dúin meni omaan maahansa, ja Diurán Riimittelijä vei Armagh’n alttarille kaksi ja puoli unssia hopeaa verkosta, jonka hän oli tuonut mukanaan, ylistääkseen kaikkia suuria ihmetekoja, joita

18 Lainaus Vergiliuksen Aeneis-epoksesta (I.203) on tekstissä latinaksi: *haec ollum meminisse iuuabit*.

Jumala oli heille tehnyt. Sitten he kertoivat kaikki seikkailunsa alusta loppuun, ja kaikki vaarat niin merellä kuin maallakin.

Áed Finn, Irlannin viisain oppinut, järjesti tämän tarinan siihen muotoon kuin se tässä on. Ja hän teki tämän, jotta se elähdyttäisi kuninkaita ja Irlannin kansaa hänen jälkeensä.